

www.inart12.org

Ιούνιος 2021

«ΒΡΕΣΤΑ και ΠΑΡΤΑ! Κάνε δικά σου τα δικαιώματα»

Εκπαιδευτικό πρόγραμμα – παιχνίδι γνωριμίας με τα δικαιώματα του παιδιού.

Προτείνεται από την Πρωτοβουλία για το Άρθρο 12 (ΠΡΩΤΑ.12) για να λάβει χώρα στο πλαίσιο των **εργαστηρίων δεξιοτήτων Ε'-ΣΤ' δημοτικού και Α'-Γ' γυμνασίου**. Το παιχνίδι μπορεί να προσαρμοστεί και να αξιοποιηθεί και στο πλαίσιο μαθημάτων όπως η Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή δημοτικού και γυμνασίου και σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Στα εργαστήρια δεξιοτήτων προτείνεται να περιληφθεί στη θεματική ενότητα: «Ενδιαφέρομαι και Ενεργώ – Κοινωνική Συναίσθηση και Ευθύνη», υποθεματική: «Ανθρώπινα Δικαιώματα».

Προτεινόμενη διάρκεια: 7 συναντήσεις

Σκοπός: Η γνωριμία των μαθητών / μαθητριών με τα δικαιώματα του παιδιού, που περιλαμβάνονται στη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με παιγνιώδη και ελκυστικό τρόπο, προάγοντας την ενεργητική και βιωματική μάθηση, τον διάλογο, την ομαδικότητα, την υπευθυνότητα και τη συνεργασία.

Το παιχνίδι υλοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του έτους 2020-21 διαδικτυακά, την περίοδο που τα σχολεία ήταν κλειστά λόγω της πανδημίας, με τη συμμετοχή ομάδων μαθητών / μαθητριών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης από διάφορες περιοχές της χώρας.

(βλ: <https://inart12.org/index.php/el/ola-ta-nea/190-vrestakaiparta>). Η παρούσα εκδοχή αποτελεί προσαρμογή στο πλαίσιο των προδιαγραφών των «εργαστηρίων δεξιοτήτων».

Η **βασική ιδέα** του προγράμματος / παιχνιδιού είναι ότι τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες που υλοποιούν διαδοχικά κοινές αποστολές οι οποίες αντιστοιχούν σε 12 ομάδες δικαιωμάτων. Στο τέλος κάθε συνάντησης ο/η εκπαιδευτικός ανακοινώνει δύο νέα δικαιώματα και τις αποστολές που σχετίζονται με αυτά. Στην αμέσως επόμενη συνάντηση οι ομάδες μαθητών / μαθητριών παρουσιάζουν τα έργα / ευρήματά τους, συζητούν για το περιεχόμενο των δικαιωμάτων και ανταλλάσσουν σκέψεις με αφορμή την υλοποίηση των αποστολών. Στη συνέχεια, γίνεται αξιολόγηση των έργων με συμμετοχή των ίδιων των παιδιών και κάθε συνάντηση κλείνει με ανακοίνωση των επόμενων δικαιωμάτων και αποστολών. Από την αξιολόγηση συγκεντρώνονται «αστέρια» και έτσι αναδεικνύεται νικήτρια ομάδα, ενώ μπορούν να προβλεφθούν και άλλα ειδικά βραβεία που θα δίνονται κατά τη διάρκεια διεξαγωγής του εργαστηρίου. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά διασκεδάζουν, δημιουργούν, συνεργάζονται, λειτουργούν ομαδικά και παράλληλα μαθαίνουν καλύτερα τα δικαιώματα τους και τις συναφείς υποχρεώσεις των μελών της κοινωνίας (όσων παίρνουν αποφάσεις για τα παιδιά ή σχετίζονται μαζί τους, αλλά και των ίδιων των παιδιών).

www.inart12.org

Σημαντικό στοιχείο του εργαστηρίου είναι η καλλιέργεια της υπευθυνότητας στα παιδιά που προετοιμάζουν και παρουσιάζουν από κοινού τις διάφορες «αποστολές», αλλά και συντονίζουν διαδοχικά τις παρουσιάσεις και συζητήσεις στην τάξη.

Παρέχονται **12 καρτέλες δικαιωμάτων** και **προτάσεις** διαφορετικών δραστηριοτήτων - «**αποστολών**» για να αναληφθούν από τα παιδιά. Από το υλικό που χρησιμοποιήθηκε κατά την πρώτη διεξαγωγή του παιχνιδιού έγινε αντικατάσταση ενός δικαιώματος για να προσαρμοστεί το πρόγραμμα σε μικρότερες ηλικίες. Επίσης προτείνεται ένα ευρύτερο φάσμα αποστολών και επαφίεται στους εκπαιδευτικούς η επιλογή και η τελική διατύπωσή τους. Για την καλλιέργεια συνεργατικού κλίματος, μπορεί να προταθεί κάποια αποστολή **να εκτελεστεί από ομάδες σε ζεύγη** (και για τον λόγο αυτό προτείνεται να δημιουργηθεί ζυγός αριθμός ομάδων). Ενδιαφέρον θα έχει για τα παιδιά αν μπορούν να συνεργαστούν μεταξύ τους και **ομάδες διαφορετικών σχολείων** που υλοποιούν το πρόγραμμα παράλληλα, κατά την εκτέλεση κάποιας αποστολής. Από την πιλοτική διαδικτυακή εφαρμογή φάνηκε ότι ήταν μία δράση που ενθουσίασε τα παιδιά.

Σημαντική είναι η κατάλληλη **προετοιμασία των εκπαιδευτικών** για το παιχνίδι και για τον λόγο αυτό προβλέπεται να οργανωθούν από την ΠΡΩΤΑ.12 διαδικτυακά σεμινάρια με δωρεάν συμμετοχή, για εκπαιδευτικούς της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας ξεχωριστά. Επίσης, προτείνονται σύνδεσμοι με ενημερωτικό υλικό σχετικά με τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Οι εκπαιδευτικοί που θα αναλάβουν τη διεξαγωγή του προγράμματος / παιχνιδιού χρειάζεται να μελετήσουν εκ των προτέρων τα σχετικά δικαιώματα, για να μπορούν να υποστηρίξουν σχετικές συζητήσεις με μαθητές / μαθήτριές τους, να αντιστοιχίσουν τα δικαιώματα με αποστολές και να προετοιμάσουν την οργάνωση του παιχνιδιού έτσι ώστε να προάγονται ο διάλογος, η ομαδικότητα, η συνεργασία και η ανάληψη ευθυνών από τα παιδιά.

Ετοιμάζουν επίσης ένα τρόπο με τον οποίο θα γίνεται η **αξιολόγηση** των «έργων» των ομάδων από τα ίδια τα παιδιά, τον οποίον μπορούν να συζητήσουν και μαζί τους. Μπορούν ακόμη να σκεφτούν και κάποια «βραβεία» που θα απονέμονται στη διάρκεια του παιχνιδιού, αξιοποιώντας τη γνώμη των παιδιών. Τέλος μπορούν να σκεφτούν διάφορες τεχνικές ώστε το παιχνίδι να έχει αγωνία και ενδιαφέρον.

Η τάξη χωρίζεται σε **ομάδες**. Οι ομάδες αναλαμβάνουν να υλοποιούν τις αποστολές με συνεργασία των μελών τους. Επίσης γίνεται προγραμματισμός, ώστε σε κάθε συνάντηση μια διαφορετική ομάδα να έχει την ευθύνη συντονισμού των παρουσιάσεων και συζητήσεων, με την υποστήριξη του/της εκπαιδευτικού. Με αυτό τον τρόπο τα παιδιά συμμετέχουν στην οργάνωση και τις ευθύνες υλοποίησης του εργαστηρίου.

www.inart12.org

Ειδικότερα προτείνεται η παρακάτω δομή των εργαστηρίων:

1^ο εργαστήριο: Εισαγωγή στο θέμα, παρουσίαση κανόνων και τρόπων διεξαγωγής του παιχνιδιού, χωρισμός ομάδων, παρουσίαση των πρώτων αποστολών.

Στόχοι: Να γνωρίσουν τα παιδιά καλύτερα τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, να καταλάβουν τον τρόπο οργάνωσης του παιχνιδιού και τον τρόπο λειτουργίας των ομάδων, να κινητοποιηθεί το ενδιαφέρον τους, να χωριστούν σε ομάδες και να επικοινωνήσουν μεταξύ τους, να συμμετέχουν στο σχεδιασμό της διαδικασίας αξιολόγησης των έργων τους, να καταμερίσουν ευθύνες για τον συντονισμό των εργαστηρίων και να παρουσιαστούν τα πρώτα δικαιώματα και οι αποστολές που αντιστοιχούν σε αυτά.

A) 20' Εισαγωγή. Ο/Η εκπαιδευτικός εξηγεί στα παιδιά το περιεχόμενο, τους στόχους και τον τρόπο διεξαγωγής του εργαστηρίου και του παιχνιδιού. Τονίζει ότι πρόκειται για ένα παιχνίδι που βασίζεται στην ομαδική δουλειά, ότι η τάξη θα χωριστεί σε ομάδες που θα προσπαθούν να συγκεντρώσουν όσο γίνεται περισσότερα «αστέρια», αλλά ο κύριος στόχος είναι η συνεργασία, η δημιουργικότητα και η επικοινωνία μεταξύ όλων. Επίσης, παρουσιάζει συνοπτικά τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, με βάση τρία κυρίως ερωτήματα στα οποία δίνονται απαντήσεις μέσα από συζήτηση στην τάξη:

- Γιατί νομίζετε ότι υπάρχει αυτός ο παγκόσμιος νόμος για τα δικαιώματα του παιδιού, που υιοθετήθηκε από τον ΟΗΕ το 1989 και έγινε νόμος και στην Ελλάδα το 1992; (η απάντηση είναι για να ασκείται διαρκής πίεση από τους διεθνείς οργανισμούς στις χώρες να βελτιώνουν τους νόμους και τις πρακτικές τους για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών)
- Ποια δικαιώματα των παιδιών περιλαμβάνονται σε αυτή τη Σύμβαση; (αφού αναφέρουν τα παιδιά διάφορα δικαιώματα, μπορεί να γίνει σύντομη παρουσίαση με ppt των 12 ομάδων δικαιωμάτων που έχουν επιλεγεί για να περιληφθούν στο παιχνίδι)
- Τι μπορεί να κάνει ένα παιδί που γνωρίζει τα δικαιώματά του, αλλά κάποιος / κάποιои τα παραβιάζουν ή δεν τα σέβονται; (ακούγονται ιδέες και ο/η εκπαιδευτικός εξηγεί ότι σε κάθε συνάντηση στα εργαστήρια που ακολουθούν θα υπάρχει μία ενότητα σχετικής συζήτησης)

B) 15' Χωρισμός και πρώτη επικοινωνία των ομάδων. Τα παιδιά της τάξης χωρίζονται σε 6 ομάδες (ή αν η τάξη έχει λιγότερα από 18 παιδιά σε 4). Ο χωρισμός μπορεί να γίνει είτε με κλήρωση (τα παιδιά παίρνουν τυχαία κλήρους από 1 ως 6) ή με κάποιον άλλο τρόπο που επιλέγεται, ανάλογα με τη σύνθεση και τα ειδικά χαρακτηριστικά της κάθε τάξης. Προτείνεται να αποφευχθούν αμιγείς ομάδες αγοριών και κοριτσιών.

www.inart12.org

Μόλις γίνει ο χωρισμός, δίνονται οι εξής οδηγίες στις ομάδες: «Στα ερχόμενα λίγα λεπτά, ανταλλάξτε απόψεις για το πώς σας φαίνεται το παιχνίδι, συμφωνήστε μια ονομασία για την ομάδα σας που να αρέσει σε όλα τα μέλη, αποφασίστε πώς θα επικοινωνείτε μεταξύ σας και κουβεντιάστε αν έχετε κάποιο ερώτημα». Ακολουθεί σε ολομέλεια ανακοίνωση των ονομάτων των ομάδων και απαντώνται τυχόν ερωτήματα. Η τελική επικύρωση των ονομασιών των ομάδων, μπορεί να γίνει και στην αμέσως επόμενη συνάντηση.

Γ) 5-10' Συμφωνία για τη διαδικασία αξιολόγησης των έργων. Παρουσιάζεται και συζητείται ο τρόπος με τον οποίο προτείνεται να γίνεται η αξιολόγηση των έργων των ομάδων. Για παράδειγμα, μπορεί να προταθεί ότι μετά τις παρουσιάσεις που θα γίνονται από τις ομάδες κάθε βδομάδα, κάθε παιδί θα έχει μία καρτέλα με τις ονομασίες όλων των ομάδων, στην οποία θα συμπληρώνει για κάθε αποστολή 3 αστέρια με τα καλύτερα έργα κατά τη γνώμη του, περιλαμβάνοντας αν θέλει και την ομάδα του και θα ρίχνει την καρτέλα σε μια κάλη. Επίσης συμφωνείται η τακτικότητα της ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης (κάθε βδομάδα, ή πιο αραιά για να υπάρχει μεγαλύτερη αγωνία) και αν θα υπάρχουν και κάποια ειδικά βραβεία.

Δ) 5' Παρουσίαση πρώτων αποστολών – προγραμματισμός συντονισμού εργαστηρίων. Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τα δύο πρώτα δικαιώματα («Σπίτι μου - σπιτάκι μου!» και «Στην υγεία μας ρε παιδιά!») και τις αντίστοιχες αποστολές. Μοιράζει σε όλες τις ομάδες σχετικές κάρτες που έχει ετοιμάσει. Επίσης εξηγεί ότι στα επόμενα εργαστήρια θα αναλαμβάνει μια άλλη ομάδα να συντονίζει τις παρουσιάσεις και τη συζήτηση, φροντίζοντας την τήρηση των χρόνων. Οι ομάδες ενημερώνονται για τη συνάντηση που θα συντονίσουν.

2^ο εργαστήριο: Παρουσιάσεις έργων από τις ομάδες, συζήτηση για την υλοποίηση των αποστολών και για το περιεχόμενο του δικαιώματος, αξιολόγηση των έργων, παρουσίαση επόμενων αποστολών.

Στόχοι: Να παρουσιάσουν οι ομάδες τα έργα που ετοίμασαν στις αποστολές τους, τα οποία θα γίνουν αφορμή για συζήτηση και κατανόηση των αντίστοιχων δικαιωμάτων. Να γίνει ανταλλαγή απόψεων και σκέψεων σχετικά με τα δικαιώματα αυτά και την προστασία τους, σε συζήτηση που θα συντονίζεται από τα ίδια τα παιδιά. Να διεξαχθεί η αξιολόγηση των έργων με συνεργατικό τρόπο και η συνάντηση να καταλήξει στην ανακοίνωση των νέων αποστολών.

Α) 20' Παρουσιάσεις. Όλες οι ομάδες παρουσιάζουν τα έργα τους στις αποστολές (με έναν τίτλο που δίνουν σε κάθε έργο τους). Η ομάδα που έχει αναλάβει τον συντονισμό, προσπαθεί να τηρηθεί ο προβλεπόμενος χρόνος. Αν δεν επαρκεί, συμφωνείται μικρή επέκτασή του. Οι τίτλοι των έργων γράφονται στον πίνακα για να διευκολυνθεί η αξιολόγηση στο τέλος.

www.inart12.org

Β) 15' Συζήτηση για τα δικαιώματα. Ο/Η εκπαιδευτικός κάνει μια μικρή εισαγωγή περίπου 5 λεπτών για τα δικαιώματα με τα οποία σχετίζονταν οι δύο αποστολές. Ακολουθεί ανταλλαγή σκέψεων, ερωτημάτων και απαντήσεων που συντονίζει η αρμόδια ομάδα.

Γ) 5' Αξιολόγηση. Τα παιδιά συμμετέχουν στην αξιολόγηση των έργων που είδαν με τον τρόπο που έχει συμφωνηθεί. Για παράδειγμα, συμπληρώνουν ατομικά σε καρτέλα, σε ποια έργα δίνουν τα αστέρια τους και ρίχνουν την καρτέλα σε κάλπη. Θα πρέπει να έχουν συμφωνηθεί τα κριτήρια εγκυρότητας της κάθε ψήφου (π.χ. να έχει ψηφίσει 3 ή 4 έργα για κάθε αποστολή).

Δ) 5' Παρουσίαση των νέων αποστολών. Ο/Η εκπαιδευτικός παρουσιάζει τα νέα δύο δικαιώματα («Να είσαι γονιός, θέλει κόπο αλλά και τρόπο!» και «Κάποια παιδιά χρειάζονται και μια δεύτερη οικογένεια»).

3^ο, 4^ο, 5^ο, 6^ο και 7^ο εργαστήριο: Ακολουθούν το παραπάνω πρότυπο και τα δικαιώματα παρουσιάζονται στην παρακάτω σειρά:

3^ο: «Ίσες και ίσοι η μόνη λύση!» και «Μαζί χωράμε παντού!»

4^ο: «Θέλω το σχολείο να με μαθαίνει να πετάω:» και «Θέλει τέχνη η ξεκούραση!»

5^ο: «Το ξύλο δεν βγήκε απ' τον παράδεισο!» και «Είμαι παιδί, όχι δούλος κανενός!»

6^ο: «Δεν σας περνάει απ' το μυαλό, αλλά έχω ιδιωτική ζωή κι εγώ!» και «Σου μιλάω, μ' ακούς;»

Με βάση την απόφαση που έχει ληφθεί στην πρώτη συνάντηση, γίνεται η **ανακοίνωση των αποτελεσμάτων για τη συγκέντρωση αστεριών** από τον/την εκπαιδευτικό (π.χ. στην αρχή κάθε συνάντησης, κάθε δύο συναντήσεις ή όπως αλλιώς έχει συμφωνηθεί).

Αν αποφασιστεί κάποια αποστολή να διεξαχθεί συνεργατικά από τις ομάδες σε **ζεύγη** (κάτι που προτείνεται ιδιαίτερα) θα χρειαστούν ειδικές οδηγίες για το πώς μπορεί να γίνει η «διδυμοποίηση» και η συνεργασία. Σε αυτή την περίπτωση τα αστέρια που θα αποδοθούν πηγαίνουν και στις δύο ομάδες που συνθέτουν κάθε ζεύγος.

Αν υπάρξει συνεργασία μεταξύ διαφορετικών τάξεων ή σχολείων, είναι καλό και χρήσιμο να γίνει κατάλληλη προεργασία μεταξύ των εκπαιδευτικών για να ανακοινώσουν κοινό πλαίσιο προδιαγραφών για τη συνεργασία αλλά και την αξιολόγηση των έργων τους. Η συνεργασία θα μπορούσε να αφορά τα δικαιώματα συνολικά και να προβλεφθεί μια επί πλέον συνάντηση.

Τέλος στο 7^ο εργαστήριο, που δεν περιλαμβάνει ανακοίνωση νέων αποστολών, είναι σκόπιμο να προβλεφθεί στο τέλος τουλάχιστον ένα 10λεπτο για συζήτηση αξιολόγησης όλου του παιχνιδιού ενώ προτείνεται να δημιουργηθεί και μια απλή φόρμα που τα παιδιά θα καταγράψουν τις εντυπώσεις και τις ενδεχόμενες παρατηρήσεις τους για το παιχνίδι.

www.inart12.org

Το πρόγραμμα / παιχνίδι μπορεί να διοργανωθεί και σε σχολεία με μαθητές / μαθήτριες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες ή/και αναπηρίες, που έχουν την Ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα ή που έχουν διαφορετικό κοινωνικό – πολιτισμικό υπόβαθρο. Άλλωστε και στην πιλοτική του εφαρμογή συμμετείχαν παιδιά από αυτές τις κατηγορίες. Οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να μεριμνούν για την προσαρμογή των αποστολών που θα σχεδιάσουν και τον τρόπο με τον οποίο θα διεξάγεται η επικοινωνία κατά τη διάρκεια του προγράμματος.

Μετά την ολοκλήρωση του παιχνιδιού, ορισμένα από τα έργα των παιδιών, που δεν περιλαμβάνουν προσωπικά τους δεδομένα, μπορούν να αναρτηθούν στον ιστοχώρο του σχολείου. Σε περίπτωση που το πρόγραμμα εφαρμόζεται σε περισσότερα από ένα τμήματα, μπορεί να οργανωθούν ανταλλαγές και συζητήσεις μεταξύ τους.

Για την προετοιμασία τους, οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αξιοποιήσουν πληροφορίες και υλικά που θα βρουν στους παρακάτω συνδέσμους από τον ιστοχώρο της ΠΡΩΤΑ.12:

<https://inart12.org/index.php/el/sample-sites-14/diethnis-symvasi-gia-ta-dikaiomata-tou-paidiou>

<http://inart12.org/index.php/el/ti-kanoume/ylika-gia-paidia>

<https://inart12.org/index.php/el/ola-ta-nea/185-crc-quizz>